

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсової роботи
з дисципліни «Економіка та фінанси підприємства»**

для здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою підготовки
бакалавр
(назва рівня вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень))

Спеціальність 073 «Менеджмент»
(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій та адміністрування»
(назва освітньої програми (спеціалізації))

факультет економіки і управління
(найменування інституту, факультету)

мова навчання державна

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни «Економіка та фінанси підприємства» для здобувачів вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент організацій та адміністрування» / Укл. І.А. Нечаєва. – Запоріжжя: НУЗП, 2022. - 36 с.

Укладач: к.е.н., доцент, доц. каф. менеджменту Нечаєва І. А.

Рецензенти: Бухаріна Л. М., завідувач кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики ЗНУ, професор, д-р екон. наук, доцент
Томарева - Патлахова В. В., завідувач кафедри менеджменту КПУ, д-р екон.наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри
менеджменту
(найменування кафедри)

Протокол № 1 від 29.08.2022 р.

Рекомендовано до видання
НМК факультету економіки і управління
Протокол № 37 від 29.08.2022 р.

© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

ЗМІСТ

1. МЕТА І ЗАДАЧІ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	4
2. ТЕМА І ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	5
3. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
4. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	7
5. ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	8
5.1 Загальна частина.....	8
5.2 Вимоги до оформлення курсової роботи.....	13
5.3 Правила оформлення бібліографії.....	18
6. РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	18
7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	19
ДОДАТОК А. Орієнтовна тематика курсових робіт, що рекомендується, по дисципліні «Економіка та фінанси підприємства».....	23
ДОДАТОК Б. Бланк завдання на курсову роботу з календарним планом	25
ДОДАТОК В. Приклад оформлення реферату.....	27
ДОДАТОК Д. Заява здобувача вищої освіти щодо затвердження теми роботи.....	28
ДОДАТОК Ж. Приклади оформлення бібліографічних описів в списку використаних джерел.....	29

1. МЕТА І ЗАДАЧІ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з дисципліни «Економіка та фінанси підприємства» є однією з основних форм самостійної роботи здобувачів вищої освіти, основною метою якої є закріпити у здобувачів вищої освіти теоретичні знання з дисципліни і навчити їх практично виконувати економічні розрахунки.

Курсова робота розвиває у здобувачів вищої освіти навички самостійної роботи з законодавчими і нормативними документами (закони України, постанови Верховної Ради і Кабінету міністрів України, інструкції, положення тощо), економічною літературою; дозволяє виявляти уміння збирати, аналізувати й узагальнювати необхідні практичні матеріали з обраної тематики; розраховувати показники і розробляти таблиці, будувати діаграми і схеми з використанням комп'ютерної техніки.

Задача курсової роботи полягає в тому, що вона допомагає здобувачам вищої освіти систематизувати теоретичні знання і практичні навички з економічної роботи, визначати найбільш важливі економічні проблеми діяльності підприємства і розробляти конкретні заходи їхнього вирішення. Завдання курсової роботи полягає в прояві здібностей до економічного мислення, до розробки економічних показників у системі як стратегічного, так і поточного планування діяльності підприємства.

При виконанні курсової роботи здобувачі вищої освіти повинні показати ступінь оволодіння ними наукових методів економічних досліджень і експериментальних розрахунків, уміння узагальнювати отримані результати і формулювати обґрунтовані висновки.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування компетентності та відповідних їм вмінь, якими мають володіти випускники галузі знань «Менеджмент організацій і адміністрування» освітнього рівня «бакалавр» після вивчення навчальної дисципліни «Економіка та фінанси підприємств»:

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту,

СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Очікувані результати навчання:

ПР4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПР5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПР6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПР8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

ПР10. Уміти користуватися системою електронного документообігу.

ПР11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції

2. ТЕМА І ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Тема курсової роботи передбачає розгляд і вивчення актуальних економічних питань діяльності підприємства в сучасних умовах. При виборі теми необхідно визначити мету і задачі роботи, обсяг і

масштаб дослідження.

Основні вимоги до викладу матеріалу і виконанню розрахунків:

– чіткість і логічна послідовність;

– переконливість аргументації;

– стислість і точність формулювань, що виключають можливість суб'єктивного і неоднозначного тлумачення;

– конкретність інтерпретації отриманих результатів;

– застосування прогресивних норм і нормативів матеріальних і трудових ресурсів, використання виробничих фондів, а також інших нормативних матеріалів при виконанні розрахунків і обґрунтуванні основних техніко-економічних показників роботи підприємства.

Тема може уточнюватися під час виконання курсової роботи.

Курсова робота складається з таких частин: вступ, основний зміст, висновки і рекомендації, список використаних джерел і додатки.

У вступі викладаються актуальність теми роботи, ступінь її розробленості і висвітлення в економічній літературі, формулюються мета і задачі роботи. Вступ повинен бути коротким - не більше трьох сторінок.

Основну частину курсової роботи варто підрозділяти на кілька розділів, у яких викладається теоретична сутність, аналіз і оптимізація об'єкта вивчення.

Кількість розділів не повинна бути більше трьох. При цьому спочатку викладаються теоретичні аспекти проблеми, а потім виконуються практичні розрахунки і формулюються рекомендації.

У висновку коротко викладаються висновки і пропозиції з теоретичних досліджень і практичних розробок. Ця частина роботи має становити не більше ніж 2-3 сторінки.

Після висновку приводяться список використаних джерел (не менше 35) та додатки (за необхідністю).

Обсяг курсової роботи обмежений і складає 30-35 сторінок рукописного тексту на аркушах стандартного формату. Список використаних джерел і додатків в обмежений обсяг курсової роботи не включаються.

3. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи включає наступні етапи: вибір теми та її затвердження, підбір і вивчення літератури (законодавчих актів

України, методичних вказівок, нормативних матеріалів, монографій, періодичних економічних видань), складання плану роботи, збір і обробка даних, написання роботи.

Для виконання курсової роботи здобувачам вищої освіти пропонується приблизна тематика. Однак здобувачі вищої освіти можуть пропонувати теми, які мають відмінності від пропонованих, виходячи зі своїх наукових інтересів, місця роботи або місця проходження практики. Теми, що запропоновані здобувачами вищої освіти, розглядаються керівником курсової роботи і, якщо вони відповідають вимогам, затверджуються адміністрацією кафедри. Пропоновані здобувачами вищої освіти теми курсових робіт свідчать про творчий підхід до вивчення дисципліни та широту теоретичних знань і практичних навичок у вирішенні економічних питань.

Після вибору теми курсової роботи здобувач вищої освіти повинен написати заяву про її закріплення.

Далі здобувач вищої освіти повинен ознайомитися з нормативними матеріалами, вивчити вітчизняну і закордонну літературу з даної тематики, скласти проект плану і погодити його з керівником курсової роботи.

У процесі узгодження плану конкретизуються мета і задачі роботи, визначаються зміст теоретичної частини і необхідних практичних розрахунків.

4. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна мати реальний характер. Реальність курсової роботи визначається тим, що в процесі її розробки виконуються конкретні економічні розрахунки, які використовуються для розробки шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства. Поряд з цим у роботі повинні міститися елементи самостійних економічних досліджень:

- оцінка ступеня теоретичної розробки проблеми в сучасних умовах;
- результати аналізу економічних показників;
- обґрунтування показників на основі різних методик і багатоваріантних розрахунків;
- розробка пропозицій з покращення кінцевих результатів діяльності підприємства;
- удосконалювання економічного механізму функціонування

підприємства.

У процесі виконання курсової роботи варто особливо звернути увагу на узагальнення теоретичних й удосконалювання практичних засад функціонування підприємства, підвищення ефективності використовуваних видів ресурсів. У курсовій роботі здобувач вищої освіти повинен аргументовано висловити свою думку з невіршених економічних проблем.

Аналіз економічних показників функціонування підприємства повинен завершуватися встановленням резервів підвищення ефективності використання ресурсів, а обгрунтування методики розрахунку - застосуванням її для визначення конкретних економічних показників.

У висновку коротко викладаються результати в області теорії досліджуваних питань і практиці господарювання, визначаються невіршени проблеми і пропонуються реальні шляхи їхнього вирішення.

Таким чином, курсова робота представляє собою логічно послідовний виклад результатів дослідження з чіткою аргументацією, посиланнями на використану економічну літературу, законодавчі і нормативні акти, повинна містити обгрунтовані висновки і рекомендації.

5. ВИМОГИ ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

5.1 Загальна частина

Важливим етапом у роботі над курсовою роботою є її оформлення. Від того, наскільки відповідально відноситься автор до оформлення своєї роботи, багато в чому буде залежати її якість і підсумкова оцінка. Курсова робота повинна бути виконана з дотриманням усіх вимог, що ставляться до наукових праць, які підлягають опублікуванню.

Особливу увагу слід звернути на стиль роботи – науково-професійний, який конкретизується вмінням здобувача вищої освіти точно і обгрунтовано висловлювати свої думки, вміння розкривати на конкретних прикладах єдність теорії та практики, наявність в роботі понятійного апарату, висновку з кожного питання.

Вимоги до мови наукової роботи різко відрізняється від вимог

до мови художньої та публіцистичної літератури. Фрази повинні бути короткими, перехід від однієї фрази до іншої логічно природним «непомітним». Підрядних речень повинно бути мало. Те чи інше поняття повинне подаватися одним словом (слово в науковій мові завжди термін).

Курсова робота має бути написана державною мовою. Здобувачі вищої освіти, що навчаються за англійською програмою, пишуть і захищають роботу англійською мовою з паралельною підготовкою другого екземпляру українською мовою. Здобувачі вищої освіти, що не навчаються за англійською програмою, мають середній бал за діловою англійською мовою не нижче 4,0 та виявили бажання писати і захищати роботу англійською мовою, подають заяву на ім'я завідувача кафедри з проханням про відповідний дозвіл. При позитивному вирішенні цього питання вони пишуть і захищають роботу англійською мовою з паралельною підготовкою другого екземпляру українською мовою.

Всі інші здобувачі вищої освіти зобов'язані писати курсову роботу в одному екземплярі і захищати її винятково українською мовою.

Робота має бути написана розбірливим почерком або надрукована на одному (або двох) боці сторінок стандартного білого паперу формату А4 (210x297 мм). У друкованому варіанті текст розташовується через два міжрядкових інтервали до тридцяти рядків на сторінці з мінімальною висотою шрифту в 1,8 мм (комп'ютерний набір - 14-й кегль, 1,5 інтервалу, шрифт - Times New Roman). Допускається розміщувати таблиці та інші ілюстративні матеріали на аркушах формату А3 (не більше за 40 рядків на сторінку).

Текст курсової роботи розміщується на аркуші з дотриманням таких розмірів берегів: з лівого боку - 30 мм, з правого - 10 мм, зверху - 20 мм, знизу - не менш за 20 мм.

Вписувати у друкований текст курсової роботи окремі іншомовні слова, формули, умовні позначення можна чорнилом, тушшю, пастою лише чорного кольору. При цьому щільність вписаного тексту має бути наближеною до щільності основного тексту. Роздруковані на ПК програмні документи мають відповідати формату А4, включатися до загальної нумерації сторінок курсової роботи і розміщуватися, як правило, у додатках.

Матеріал курсової роботи слід подати у такій послідовності:

– титульна сторінка;

- бланк завдання;
- реферат;
- зміст;
- перелік умовних позначень - символів, одиниць, скорочень і термінів (у разі потреби);
- вступ;
- перший (теоретичний) розділ;
- другий (аналітичний) розділ;
- третій (рекомендаційний, проектний) розділ;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Курсова робота в основній частині складається, як правило, з трьох розділів. У разі потреби, обумовленої логіко-структурною схемою роботи, можливе виділення більшої (однак, не більше чотирьох) кількості розділів.

Завершену і оформлену належним чином роботу обов'язково підписує автор на титульній сторінці.

Кожну структурну частину курсової роботи слід починати з нової сторінки.

Титульна сторінка (<https://zp.edu.ua/novi-blanki-zntu>) курсової містить найменування: Міністерства освіти та науки України, Національного університету «Запорізька політехніка», кафедри менеджменту, прізвище; ім'я та по-батькові й інші відомості про автора; тему курсової роботи з посиланням на об'єкт дослідження; прізвище, вчене звання (посаду) наукового керівника; місто і рік, а також підписи:

- завідувача кафедри про допуск до захисту роботи (ухвала);
- виконавця-здобувача вищої освіти;
- наукового керівника курсової роботи;
- нормоконтролера із вказівкою дати перевірки роботи.

Завдання на курсову роботу (Додаток Б) розміщується відразу ж після титульної сторінки і є документом, що визначає обсяги і порядок виконання роботи. На бланку завдання заповнюється календарний план виконання роботи, що складається керівником роботи зі здобувачем вищої освіти. Завдання і календарний план затверджує завідувач кафедри, підписує здобувач вищої освіти і науковий керівник.

Реферат призначений для ознайомлення з курсовою роботою.

Він повинний бути стислим, інформативним і містити дані, що дозволяють розкрити сутність курсової роботи. Реферат повинен містити:

- дані про обсяг роботи, кількість ілюстрацій, таблиць, додатків, кількість джерел у переліку посилань;
- текст реферату;
- перелік ключових слів.

Текст реферату повинен відображати інформацію, подану у роботі, у певній послідовності:

- об'єкт та предмет дослідження;
- предмет дослідження;
- мета роботи;
- методи дослідження;
- результати та їх новизна;
- основні положення роботи;
- економічна ефективність;
- значимість роботи та висновки.

Ключові слова, істотні для розкриття суті роботи, формують на основі тексту роботи і поміщають наприкінці реферату. Перелік ключових слів включає 5-7 слів (словосполучень), надрукованих прописними буквами в називному відмінку в рядок через коми. Реферат необхідно виконувати обсягом не більш 500 слів і розміщати на одній сторінці формату А4.

Зміст містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів та параграфів роботи. Зміст має включати усі заголовки, які є в роботі, починаючи зі вступу і закінчуючи додатками:

- перелік умовних позначень - символів, одиниць скорочень і термінів (за потребою);
- вступ;
- найменування всіх розділів, підрозділів;
- висновки;
- список використаних джерел;
- найменування додатків;
- номери сторінок, з яких починаються структурні частини роботи.

Текст основної частини роботи поділяється на розділи і параграфи згідно з планом, затвердженим у завданні на виконання роботи.

Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ»,

«ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкуються великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапка в кінці заголовка не ставиться.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 3–4 інтервалам основного тексту.

Список використаних джерел, на які посилаються в роботі, повинно бути наведено наприкінці роботи, починаючи з нової сторінки. У відповідних місцях тексту повинні бути дані посилання. Бібліографічні описи в переліку посилань приводять у порядку, у якому вони вперше згадувалися в тексті. Порядкові номери описів у переліку є посиланнями в тексті (номерні посилання).

Список літератури вимагає розміщення всіх використаних джерел інформації у такій послідовності:

- закони України (у хронологічній послідовності);
- укази Президента, постанови уряду (у хронологічній послідовності);
- директивні матеріали міністерств (у хронологічній послідовності);
- монографії, брошури, підручники (абетковий порядок);
- статті з журналів (абетковий порядок);
- інструктивні, нормативні та інші матеріали, що використовуються підприємством (абетковий порядок);
- іншомовні джерела;
- електронні джерела.

Список літератури та джерел може також оформлятися по мірі згадування в тексті роботи.

Додатки до курсової роботи мають містити інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень згідно з обраною темою. Крім того, у додатки доцільно включати допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприяння курсової роботи:

- реальні документи підприємства;
- рекламні матеріали;
- проміжні математичні доведення, формули, розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- інструкції, методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач на ПК, що розроблені в процесі виконання курсової роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру.

Додатки оформлюються як продовження курсової роботи і розміщуються в порядку посилань у тексті курсової роботи.

Додаток повинен мати заголовок, написаний або надрукований малими літерами з першої великої літери симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої літери друкується слово “Додаток” і поряд - велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б тощо. Одиначний додаток позначається як додаток А.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: “А.2” - другий розділ додатка А; “В.3.1” - перший підрозділ третього розділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці і формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: “рис. Д.1.2” - другий рисунок першого розділу додатка Д; “формула (А. 1)” - перша формула додатка А.

Допускається оформляти додатки на аркушах формату А3, А4х3, А4х4, А2 і А1. Додатки повинні мати загальну з іншими частинами роботи наскрізну нумерацію сторінок. Усі додатки повинні бути перераховані у змісті роботи з указівкою їхніх номерів і заголовків.

5.2 Вимоги до оформлення курсової роботи

У роботі повинні бути чіткі, не розпливчасті лінії, букви, цифри й інші знаки. Помилки, описки і графічні неточності допускається виправляти підчищенням чи зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці чи між рядків виправленого зображення машинописним способом чи від руки.

Абзаци в тексті починають відступом, рівним 1,25 см. Кожен пункт, підпункт і перерахування записуються з абзацного відступу.

Кожен розділ текстового документа варто починати з нової сторінки. Переноси слів у заголовку не допускаються.

Нумерація сторінок. Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включається в загальну нумерацію сторінок, але номер сторінки на ньому не ставиться. «РЕФЕРАТ», «ЗМІСТ» також не нумерують, хоча їх і включають у загальну кількість

сторінок роботи. Нумерацію сторінок проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки арабськими цифрами.

Ілюстрації (рисунок). Зміст ілюстрацій має доповнювати текст роботи, поглиблювати розкриття суті явища, наочно ілюструвати думки автора, і тому в тексті на кожному з них повинно бути посилання з коментарем. Кількість ілюстрацій повинна бути достатньою для пояснення тексту, що викладається.

Ілюстрації (схеми, графіки тощо) і таблиці слід подавати в роботі безпосередньо після тексту, де їх згадано вперше, або на наступній сторінці. Якщо вони містяться на окремих сторінках курсової роботи, їх включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстративні або табличні матеріали, розміри яких є більші за формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках. На всі ілюстрації мають бути посилання в тексті.

Ілюстрації позначають словом “Рис.” і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка: наприклад, “Рис. 1.2 Організаційна структура управління промисловим підприємством” (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ілюстрацією.

При необхідності під ілюстрацією розміщують пояснюючі дані (текст під рисунком) шрифтом не менш 10 пунктів.

Якщо ілюстрації, що розміщено в роботі, створені не автором, необхідно, подаючи їх у роботі, вказати використовуване джерело.

При посиланнях на ілюстрації варто писати “...відповідно до рис. 1.2” при нумерації в межах розділу.

Таблиці, формули, посилання. Цифровий матеріал, як правило, має оформлятися у вигляді таблиці. Таблиці застосовують для кращої наочності і зручності порівняння показників. Кожна таблиця повинна мати назву, яка повинна відбивати її зміст, бути точною, короткою.

Назву та слово «Таблиця» починають з великої літери, розміщують у правому кутку рядка. Назву таблиці розміщують над таблицею по центру.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком тих, що розміщені в додатках) у межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка: наприклад, «Таблиця 2.3 Динаміка приватних інвестицій у розвиток

Запорізького регіон 2015-2020 рр. (млн. грн.)» (третя таблиця другого розділу).

Кожна таблиця має власну структуру. Заголовки граф (колонки) починаються з великих літер, підзаголовки - з малих, якщо складають одне речення із заголовком, і з великих - якщо вони є самостійними. Наприкінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставляться. Розділяти заголовки і підзаголовки діагональними лініями не допускається.

Горизонтальні і вертикальні лінії, що розмежовують рядки таблиці, допускається не наводити, якщо їх відсутність не затрудняє користування таблицею. Заголовки граф, як правило, записують паралельно рядкам таблиці. При необхідності допускається перпендикулярне розташування заголовків граф. Висота рядків таблиці повинна бути не менш 8 мм. Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині. Голівка таблиці повинна бути відділена від іншої частини таблиці.

Якщо наприкінці сторінки таблиця переривається та її продовження буде на наступній сторінці, у першій частині таблиці нижню горизонтальну лінію, що обмежує таблицю, не проводять. Якщо рядки чи графи таблиці виходять за формат сторінки, таблицю поділяють на частини, розміщуючи одну частину під іншою чи поруч або переносячи частину таблиці на наступну сторінку. Приклад побудови типової структури таблиці із змістовним наповнення наведено на рис. 5.1.

У разі перенесення таблиці на іншу сторінку над подальшими частинами пишеться: наприклад, “Продовження табл. 3.4”. Замість повного перенесення назви структурних елементів голівки таблиці у такому разі записується строчка із зазначенням порядкових номерів усіх граф таблиці.

Таблиця 3.4

Оцінка впливу факторів зовнішнього середовища організації

Назва фактору прямої дії	Оцінка впливу фактора X , бали	Вага (значимість) фактора для організації, Q_{no}	Вплив фактора, R_{no}
1	2	3	4
Постачальники			
Споживачі			

Продовження табл. 3.4

1	2	3	4
Державні органи влади			
Законодавчі акти			
Система економічних відносин			
Конкуренти			
Громадські організації			

Рис. 5.1 - Схема оформлення таблиці

У таблицях слід обов'язково зазначати одиницю виміру. Якщо всі одиниці виміру є однакові для всіх показників таблиці, вони наводяться у заголовку.

Одиниці виміру мають наводитися у відповідності до стандартів. Числові величини у таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків.

Посилання у тексті на таблиці пишуть скорочено: наприклад, «у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вживати скорочене слово «дивись»: наприклад, «див. табл. 1.2».

Графу «порядковий номер» у таблицю включати не допускається. Нумерація граф таблиці арабськими цифрами допускається в тих випадках, коли в тексті документа маються посилання на них, при розподілі таблиці на частини, а також при перенесенні частини таблиці на наступну сторінку. За необхідності допускається нумерацію показників, параметрів чи інших даних, порядкові номери вказувати у першій графі таблиці безпосередньо перед їх найменуванням.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без обертання тексту або з обертанням за годинниковою стрілкою.

Формули в курсовій роботі нумеруються в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого берега сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: «(3.1)» (перша формула третього розділу).

Пояснення значень символів, числових коефіцієнтів у формулах треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані в формулі, і кожне - з нового рядка.

Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Приклад оформлення формули наведено на рис.5.2.

Інвестиційну вартість конвертованої облігації визначають за формулою:

$$B^{(i)} = \sum_{t=1}^n \frac{D}{(1+i_c)^t} + \frac{B^{(N)}}{(1+i_c)^n}, \quad (2.1)$$

де D – розмір річних дивідендів, що сплачуються на конвертовану облігацію;

$B^{(N)}$ – номінал конвертованої облігації;

i_c – купонна ставка аналогічної конвертованої звичайної облігації;

n – термін “життя” конвертованої облігації.

Рис. 5.2 - Приклад оформлення формули у курсовій роботі

Формули можуть бути виконані комп’ютерним чи креслярським шрифтом висотою не менш 2,5 мм. Застосування комп’ютерних і рукописних символів в одній формулі не допускається. Рекомендується застосування редактора формул Microsoft Equation.

Посилання на формули у курсовій роботі оформлюють порядковим номером формули: наприклад, “у формулі (5.1)”.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менш як один вільний рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (x) і ділення (:).

Перерахування чи елементна (структурна) композиція тексту, за необхідності, може бути наведена усередині пунктів чи підпунктів. Перед перерахуванням ставлять двокрапку. Перед кожною позицією перерахування варто ставити малу літеру українського алфавіту з дужкою або нумерувати.

Приклад:

- споживчий ринок;

- ринок організацій:

- 1) ринок продукції виробничо-технічного призначення;
- 2) ринок перепродажів;

3) ринок державних установ.

Перерахування першого рівня деталізації пишуть (друкують) малими літерами з абзацного відступу, другого рівня – з відступом щодо місця розташування перерахувань першого рівня.

5.3 Правила оформлення бібліографії

Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40).

Опис складається з елементів, які поділяються на обов'язкові та факультативні. У бібліографічному описі можуть бути тільки обов'язкові чи обов'язкові та факультативні елементи. Обов'язкові елементи містять бібліографічні відомості, які забезпечують ідентифікацію документа. Їх наводять у будь-якому описі.

Правила оформлення бібліографії наведено в Додатку Ж.

6. РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсову роботу рецензує викладач – керівник курсової роботи.

У рецензії відзначаються позитивні сторони і недоліки роботи, допущена чи не допущена вона до захисту.

Роботи, які не відповідають установленим вимогам, повертаються на доопрацювання. Робота з незадовільною оцінкою підлягає переробленню протягом терміну, встановленого кафедрою.

Курсова робота, яка має позитивну оцінку, допускається до захисту.

На захисті здобувач вищої освіти повинен розкрити основний зміст роботи, виділити її проблемні аспекти, обґрунтувати свої висновки, відповісти на запитання викладача.

За результатами захисту курсової роботи здобувач вищої освіти отримує оцінку, яку викладач виставляє в екзаменаційну відомість.

Оцінку «90-100» отримує здобувач вищої освіти, у якого курсова робота має цільову спрямованість, містить практичний результат і глибокий аналіз питань обраної теми, висновки про позитивні моменти і недоліки, пропозиції щодо усунення недоліків та акуратно і правильно оформлена.

Оцінку «75-89» одержує здобувач вищої освіти за роботу, у якій

виконані всі зазначені вимоги, але є деякі недоліки методичного характеру, недостатньо аргументовані висновки й пропозиції. Робота має бути виконана правильно й акуратно.

Оцінку «60-74» отримує здобувач вищої освіти, у якого робота містить недостатньо елементів наукового дослідження, неглибокий аналіз, висновки і пропозиції погано аргументовані, текст оформлений неакуратно.

Здобувач вищої освіти, який отримав незадовільну оцінку, не допускається до іспиту з даної дисципліни.

Найкращі курсові роботи можуть бути рекомендовані кафедрою для подання на конкурс на найкращу роботу.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
60 – 100	60 – 100
1-59	незадовільно

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Крикавський Є.В., Люльчак З.С. Економіка і фінанси підприємств: Навч.посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 696 с.
2. Величко В. В. Конспект лекцій з курсу «Економіка і фінанси підприємства» (для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 6.030601 – Менеджмент). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 152 с.
3. Петрович Й. М., Прокопишин-Рашкевич Л. М. Економіка і фінанси підприємства : підручник. Львів : «Магнолія 2006», 2014. 406 с.
4. Економіка та фінанси підприємства: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-професійних програм «Менеджмент і бізнес-адміністрування», «Менеджмент інвестицій та інновацій», «Менеджмент міжнародного бізнесу», «Логістика» першого бакалаврського рівня вищої освіти / КПІ ім. Ігоря

Сікорського; уклад. О. В. Гук. – Електронні текстові дані (1 файл: 2,44 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 166 с. – Назва з екрана.

5. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. Київ: Кондор -Видавництво, 2016. 378 с. URL : <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/12571/1/ЕП-ПІДРУЧНИК%201%20файл.pdf>

Додаткова

6. Гетьман О.О. Шаповал В.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 488 с.

7. Економіка підприємства: навчальний посібник / За ред. А.В. Шегди. Київ : Знання, 2005. 431 с

8. Економіка підприємства: Підруч. / За заг. ред. С. Ф. Покропивного. – 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : Вид-во КНЕУ, 2000. 528 с.

9. Манів З. О., Луцький І. М. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ : Знання, 2004. 580 с.

10. Економіка підприємства: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. – Харків : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011. 208 с.

11. Економіка підприємства: навчальний посібник / О. М. Бандурка, Є. В. Ковальов, М. А. Садиков, О. С. Маковоз; за заг. ред. О. М. Бандурки. – Харків: ХНУВС, 2017. 192 с.

12. Дмитрієв І. А., Шевченко І. Ю. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Харків : ХНАДУ, 2018. 292 с.

13. Економіка підприємства: навч. посіб. / [І. М. Посохов, В. Г. Дюжев, С. В. Сусліков, К. О. Тимофєєва] ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. «Харків. Політехн. ін-т». Харків: НТУ «ХП», 2016. 380 с.

14. Лойко В.В., Макаровська Т.П. Економіка підприємства: навч. посібн. Київ: КНУТД, 2015. 267 с.

15. Економіка виробничого підприємництва: Навч. посіб. / За ред. Й. М. Петровича. Київ: Знання, КОО, 2001. 406 с.

16. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40)

http://lib.znau.edu.ua/jirbis2/images/phocagallery/2017/Pryklady_DSTU_8302_2015.pdf

17. Нечаева І. А., Горлов Є. В. Удосконалення методики аналізу системи управління відтворенням оборотного капіталу підприємства. *Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво*. 2014. Вип. 6. С. 61-66.

18. Борисенко Е. Е., Нечаева И. А. Оценка эффективности управления ресурсами предприятия на основе построения динамического норматива. *Менеджмент в России и за рубежом*. Москва: ЗАО «Финпресс». 2014. №2. С.100-108.

19. Nechaeva I. A., Shostak M. D. Analysis of macro-economic influence on development of a small enterprise in Ukraine. *Економічний вісник Запорізького національного технічного університету*. 2017. № 2. С. 74 – 78.

20. Нечаева, І. А. Управління продуктивністю праці з метою підвищення ефективності підприємства. *XIV Міжнародна конференція «Стратегія якості у промисловості і освіті»* (4-7 червня 2018 р., Варна, Болгарія): матеріали. у 2-х томах. Упорядники Хохлова Т.С., Ступак Ю.О. Дніпро-Варна, 2018. 396 с. С. 371-376.

21. Нечаева І. Особливості прийняття управлінських рішень, їх оцінка та оцінювання в умовах кризи. *Економічний аналіз*. Тернопіль. 2019. Том 29. №1. С. 156-163.

22. Нечаева І. А. Оцінка прозорості та відкритості комунального підприємства (установи, організації) як запорука ефективного використання місцевих фінансів і територіального розвитку. *Проблеми економіки*. 2020. №2. С. 265–273. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-2-265-273>

23. Нечаева І.А., Оболадзе А.Н. Багатофакторна модель оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Серія «Економіка» №7(2), 2020. URL : [https://doi.org/10.52566/msu-econ.7\(2\).2020.8-21/](https://doi.org/10.52566/msu-econ.7(2).2020.8-21/)

24. Нечаева І.А., Подакова Г.Ю. Управління персоналом як інструмент формування конкурентної позиції ЗВО. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Серія «Економіка» №7(2), 2020. URL : DOI: 10.31339/2313-8114-2020-7(2)-40-49/

25. Нечаева, І., & Дончик, Д. (2021). Використання технології «краватка-метелик» (Bowtie) в практиці оцінки ризиків. *Економіка та суспільство*, (33). URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-51>.

26. Nechayeva Iryna, Borysenko Olena, Onufriienko Nataliia (2021). "Using internet marketing tools in the management of educational projects for the development of human potential (education for adults)". *Roczniki Ekonomiczne KPSW w Bydgoszczy Roczniki Ekonomiczne*. Vol. 14. pp. 57-70, available at: http://kpsw.edu.pl/pobierz/wydawnictwo/re14/i_NECHAYEVA.pdf.
27. Iryna Nechayeva, Illia Dvoiakovskyi (2021). "The role and place of small businesses in the modern market of photo services". *Roczniki Ekonomiczne KPSW w Bydgoszczy Roczniki Ekonomiczne*. Vol. 14. pp. 71-82, available at: http://kpsw.edu.pl/pobierz/wydawnictwo/re14/i_NECHAYEVA_2.pdf.

Інформаційні ресурси

1. Ukrstat.org - публикация документов Государственной Службы Статистики Украины. URL: <https://ukrstat.org/>.
2. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Головне управління статистики у Запорізькій області. URL: <http://www.zp.ukrstat.gov.ua/>.
4. Господарський кодекс України. Закон України № 436-IV від 16.01.2003. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
5. Податковий кодекс України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Бюджетний кодекс України. Закон України № 2456-VI. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/12156.html>.
7. <http://ie.at.ua/> – науково-виробничий журнал «ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА»
8. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Emp/texts.html – Збірник наукових праць «Економіка. Менеджмент. Підприємництво»
9. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Menedzhment/texts.html – Збірник наукових праць «Менеджмент»
10. <http://www.nbu.gov.ua/portal/> – Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського
11. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/eiu/texts.html – Науковий журнал «Економіка і управління»
12. <http://www.management.com.ua>

ДОДАТОК А

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ, ЩО РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ, З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ТА ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА»

1. Обґрунтування основних напрямків і цілей діяльності підприємства.
2. Оцінка стану основних фондів і шляхи підвищення ефективності їхнього використання.
3. Знос та форми відтворення основних засобів підприємства
4. Амортизаційна політика підприємства та її роль у відтворенні основного капіталу підприємства.
5. Ефективність відтворення і використання основних фондів.
6. Інвестиції в основний капітал та їх вплив на ефективність діяльності промислового підприємства
7. Ефективність використання оборотних фондів підприємства.
8. Формування основних фондів підприємства та ефективність їх використання
9. Формування оборотних засобів підприємства та ефективність їх використання
10. Аналіз та оцінка забезпеченості підприємства власними оборотними засобами
11. Аналіз впливу власних обігових коштів на фінансовий стан організації
12. Аналіз стану обігового капіталу підприємства та виявлення резервів прискорення його обігу
13. Аналіз та оцінка основного та обігового капіталу організації/підприємства
14. Кадрова політика і система управління персоналом на підприємстві.
15. Аналіз впливу інтелектуального та трудового капіталів на стійкий розвиток бізнесу
16. Формування й ефективне використання трудового потенціалу підприємства.
17. Фактори і резерви підвищення продуктивності праці на підприємстві.

18. Нематеріальні ресурси й активи підприємства
19. Мотивація праці персоналу на підприємстві.
20. Механізм стимулювання праці на підприємстві.
21. Методи стимулювання праці різних категорій персоналу підприємства
22. Формування і використання фонду оплати праці на підприємстві.
23. Сучасні форми та системи оплати праці та їх використання на підприємстві
24. Продуктивність та рентабельність праці як основні показники її ефективності
25. Управління витратами на підприємстві.
26. Прибуток як фінансовий результат діяльності підприємства.
27. Формування, розподіл і використання чистого прибутку.
28. Рентабельність як показник прибутковості підприємства.
29. Аналіз прибутку та рентабельності підприємства
30. Аналіз беззбитковості діяльності та оптимізація прибутку підприємства (організації)
31. Аналіз впливу податку на прибуток на формування фінансового результату компанії
32. Аналіз можливостей зниження собівартості продукції підприємства
33. Аналіз доходів, видатків та фінансових результатів діяльності організації
34. Аналіз витрат та формування фінансових результатів діяльності організації
35. Система управління витратами на підприємстві та шляхи її удосконалення
36. Аналіз та регулювання запасів матеріальних та фінансових ресурсів
37. Механізми розрахунку та встановлення ціни на продукцію на підприємстві
38. Методи ціноутворення та практика їх використання на підприємстві
39. Економіко-математичні методи аналізу виробничої діяльності підприємства
40. Економіко-математичні методи аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства

41. Обґрунтування виробничої програми і виробничої потужності.
42. Фактори й умови забезпечення економічної безпеки підприємства.
43. Ефективність реструктуризації і санації підприємств.
44. Банкрутство підприємств як економічне явище.
45. Аналіз та оцінка вірогідності банкрутства організації

ДОДАТОК Б

Завдання на курсову роботу з календарним планом

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет _____

Кафедра _____

Спеціальність _____

(код і назва)

Курс _____ Група _____ Семестр _____

З А В Д А Н Н Я

на курсовий проект (роботу) здобувача вищої освіти

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) _____

_____

2. Термін подання здобувач вищої освітиом закінченого проекту (роботи)

3. Вихідні дані для проекту (роботи)

_____
_____
_____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які належить розробити)

_____
_____
_____

5. Перелік графічного матеріалу

_____
_____
_____
_____
_____

6. Дата видачі завдання:

_____

7. Календарний план виконання етапів проекту (роботи)

№ з/п	Назва етапів проекту (роботи)	Термін виконання етапів проекту (роботи)	Примітка

Здобувач вищої освіти _____

(підпис здобувача вищої освіти)

Керівник _____

*(підпис)**(прізвище, ім'я, по батькові)*

« _____ » _____ 20__ р.

ДОДАТОК В
Приклад оформлення реферату

РЕФЕРАТ

Курсова робота “Розробка стратегії управління туристичною фірмою за умови сезонного виробництва”: с.32, рис. 8, табл.5, 47 джерел.

Об’єктом дослідження є процес стратегічного управління діяльністю підприємства. Предметом дослідження є методи реалізації стратегії розвитку фірми в умовах сезонного ділового циклу.

Мета роботи - розробити модель стратегії виживання туристичного підприємства в умовах переважно сезонної економіки. Методи дослідження: методи маркетингових досліджень, фінансовий і економічний аналіз, SWOT-аналіз, економіко-статистичні методи.

Результати та їх новизна. Проведене вперше системне дослідження, результатом чого став вибір перспективних стратегій на основі диверсифікованості діяльності, що забезпечує можливості розвитку підприємства у позакурортний сезон.

Основні положення роботи. Зроблено оцінку фінансово-економічної діяльності ПП “Темеринда”, визначені можливості підприємства, вивчені моделі, що використовувалися для прийняття стратегічних рішень і запропоновані управлінські заходи щодо вдосконалення управління розвитком малого підприємства.

Значимість роботи та висновки. Аналізована стратегія розвитку підприємства дозволяє виявити не тільки перспективу розвитку, але й поліпшити керування, підвищити ефективність роботи, конкурентоздатність послуг, що надавались, поліпшити фінансово-економічні результати діяльності.

Ключові слова: УПРАВЛІННЯ, СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ, ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА, ТУРИСТИЧНЕ ПІДПРИЄМСТВО

ДОДАТОК Д

Заява здобувач вищої освіти щодо затвердження теми роботи

Зав. кафедри менеджменту
д.е.н., проф., Т.В.Пуліна

здобувача вищої освіти групи ФЕУ-513

_____
_____
П.І.Б.**ЗАЯВА**

Прошу закріпити за мною тему курсової роботи:

_____
_____
_____ (на прикладі.....)

Дата _____

ПІБ, підпис

Керівник роботи _____
посада, вчений ступінь, звання, ПІБ, підпис

ДОДАТОК Ж

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ У ДИСЕРТАЦІЇ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Каложна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с.

	<p>3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани здобувач вищої освіти у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.</p> <p>4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.</p>
Чотири і більше авторів	<p>1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с.</p> <p>2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.</p> <p>3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с.</p> <p>4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с.</p> <p>5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.</p>
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<p>1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.</p> <p>2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с.</p> <p>3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.</p>
Без автора	<p>1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодні (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с.</p> <p>2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с.</p> <p>3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с.</p> <p>4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.</p> <p>5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с.</p> <p>6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с.</p> <p>7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с.</p> <p>8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с.</p>

	<p>9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с.</p> <p>10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с.</p> <p>11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.</p>
Багатотомні видання	<p>1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.</p> <p>2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Синицына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с.</p> <p>3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с.</p> <p>4. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p> <p>5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.</p>
Автореферати дисертацій	<p>1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.</p> <p>2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.</p>
Дисертації	<p>1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок ХХ ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.</p> <p>2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с.</p> <p>3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.</p>

Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536. 4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадянськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
Архівні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаніка НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. 2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника

	<p>ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр»Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).</p>
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування). 4. Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одисей, 2003. 128 с. 5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).

Частина видання: книги	<p>1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. <i>Михайло Баймуратов: право як буття вченого</i> : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493.</p> <p>2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с екологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.</p> <p>3. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>4. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p>
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p> <p>3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i> : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150.</p> <p>4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p> <p>5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p>
Частина видання: довідкового видання	<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p> <p>3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
Частина видання:	<p>1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному</p>

продовжуваного видання	<p>законодавстві України: реалії та перспективи формування їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p> <p>3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p> <p>4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.</p>
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	<p>1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.</p> <p>5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf.</p> <p>3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>